En dag i Stockholm

Vad hände den 10 april 1940?

Tidpunkt: 12.00. Plats: Linnégatan 89

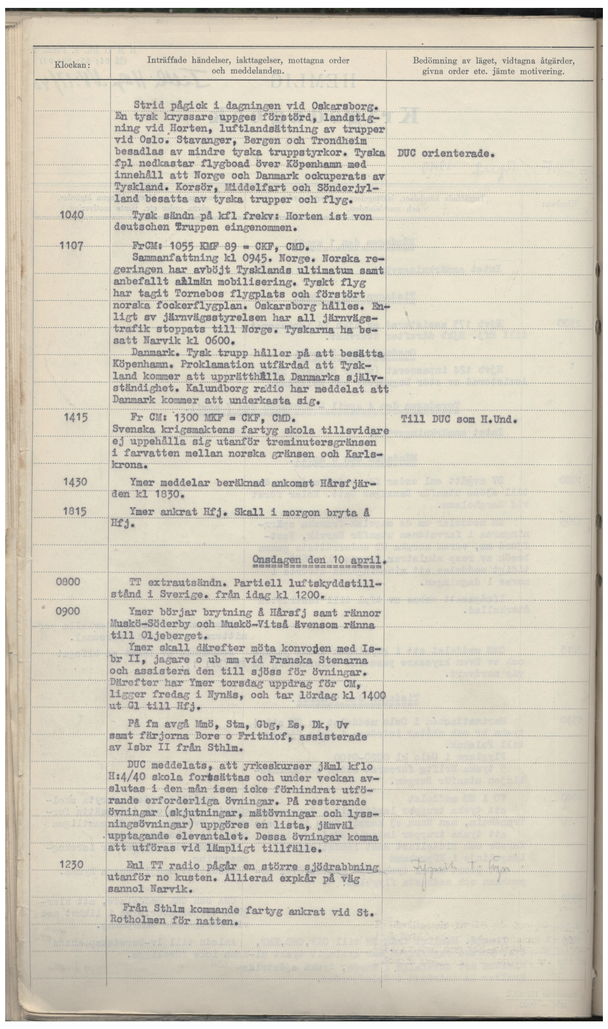

Klockan:	Inträffade händelser, iakttagelser, mottagna order och meddelanden.	Bedömning av läget, vidtagna åtgärder, givna order etc. jämte motivering.
	Strid pågick i dagningen vid Oskarsborg. En tysk kryssare uppges förstörd, landstigning vid Horten, luftlandsättning av trupper vid Oslo. Stavanger, Bergen och Trondheim besadlas av mindre tyska truppstyrkor. Tyska fpl nedkastar flygblad över København med innehåll att Norge och Danmark ockuperats av Tyskland. Norsta, Middelfart och Sönderjylland besatta av tyska trupper och flyg.	
1040	Tysk sändn på kfl frekv: Horten ist von deutschen Truppen eingenommen.	
1107	FrCM: 1055 KMF 89 = CKF, CMD. Sammanfattning kl 0945. Norge. Norska regeringen har avböjt Tysklands ultimatum samt anbefallt allmän mobilisering. Tyskt flyg har tagit Tornebos flygplats och förstört norska fockerflygplan. Oskarsborg hålles. Enligt av järnvägsstyrelsen har all järnvägstrafik stoppats till Norge. Tyskarna ha besatt Narvik kl 0600. Danmark. Tysk trupp håller på att besätta Köpenhamn. Proklamation utfärdad att Tyskland kommer att upprätthålla Danmarks självständighet. Kalundborg radio har meddelat att Danmark kommer att underkasta sig.	
1415	Fr CM: 1300 MKF = CKF, CMD. Svenska krigsmaktens fartyg skola tillsvidare ej uppehålla sig utanför treminutersgränsen i farvatten mellan norska gränsen och Karlskrona.	Till DUC som H.Und.
1430	Ymer meddelar beräknad ankomst Hårsfjärden kl 1830.	
1815	Ymer ankrat Hfj. Skall i morgon bryta å Hfj.	
	Onsdagen den 10 april.	
0800	TT extrautsändn. Partiell luftskyddstillstånd i Sverige. från idag kl 1200.	
0900	Ymer börjar brytning å Hårsfj samt rännor Muskö-Söderby och Muskö-Vitså övensom rännan till Oljehamnen. Ymer skall därefter möta konvojen med Isbr II, jagare o ub mm vid Franska Stenarna och assistera den till sjöss för övningar. Därefter har Ymer torsdag uppdrag för CM, ligger fredag i Nynäs, och tar lördag kl 1400 ut Gl till Hfj. På fm avgå Mmö, Stm, Gbg, Es, Dk, Uv samt färjorna Bore o Frithiof, assisterade av Isbr II från Sthlm. DUC meddelats, att yrkeskurser jämt kflo H:4/40 skola fortsättas och under veckan avslutas i den mån isen icke förhindrat utförande erforderliga övningar. På resterande övningar (skjutningar, mätövningar och lyssningsövningar) uppgöres en lista, jämväl upptagande elevantalet. Dessa övningar komma att utföras vid lämpligt tillfälle.	
1230	Enl TT radio pågår en större sjödrabbning utanför no kusten. Allierad expkår på väg sannol Narvik. Från Sthlm kommande fartyg ankrat vid St. Rotholmen för natten.	

Ur Chefen för kustflottans krigsdagbok.

Klockan åtta på morgonen lyssnade Chefen för kustflottan, Gösta Ehrensvärd, på radion. TT hade en extra utsändning där det meddelades att partiellt luftskyddstillstånd skulle råda i Sverige från och med klockan 12.00.

I Stockholm mobiliserades ett luftvärnsförband kallat A 401. Förbandets olika batterier och troppar placerade ut sina luftvärnskanoner och strålkastare runt staden.

Mobilisering kom också att gälla andra truppslag. Bland annat skulle fartyg tillhörande flottan, och som var förlagda i Stockholm, med hjälp av isbrytare föras ut till Hårsfjärden.

En av alla soldater som sattes i rörelse denna dag var David Holmberg. Han cyklade dock omkull och hamnade med skadat ben på Maria sjukhus

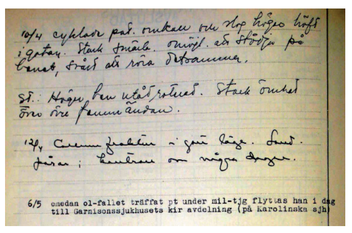

10/4 cyklade pvt. Holmberg till sin hägra häst i gatan. Stark önskan, emot, att förstöra på benet, varet så nära förbannad.
Sd. Högra benet utåtroterat. Stark önskan för vid femmetiden.
12, Cementfraktur i övre högra benet. Gipsas.
Läkaren om några dagar.

6/5 emedan ol-fallet träffat pt under mil-tjg flyttas han i dag till Garnisonssjukhusets kir avdelning (på Karolinska sjh)

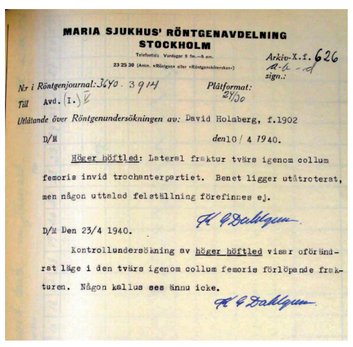

MARIA SJUKHUS' RÖNTGENAVDELNING
STOCKHOLM
Telefoner: Vaxtjänst 6 No.-A-ex.
Arkiv X.r. 626
Nr i Röntgenjournal: 3479 3914 Plåtformat: 24/30
Till Avd. (I.)
Utlåtande över Röntgenundersökningen av: David Holmberg, f.1902
D/M den 10/4 1940.
Höger höftled: Lateral fraktur tvärs igenom collum femoris invid trochanterpartiet. Benet ligger utåtroterat, men någon utteled felställning förefinnes ej.
D/M Den 23/4 1940.
Kontrollundersökning av höger höftled visar oförändrat läge i den tvärs igenom collum femoris förlöpande frakturen. Någon kallus ses ännu icke.

Cykelolycka under mobilisering, Maria sjukhus arkiv

Tidpunkt: under dagen. Plats: möjligen Björkrisvägen 15, Ålsten

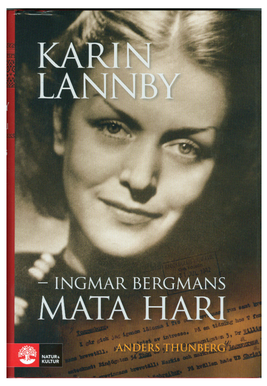

”Adachi [japan] tror att Sverige skall komma i samma läge som Tjeckoslovakien, d.v.s. bli ett tyskt protektorat om det inte fogar sig i Tysklands villkor: Att inte göra gemensam sak med Ryssland (Kollontays besök på UD igår). Han talar redan om Sverige som en tysk provins. Han påstår att det är fråga om en månad när Sverige upphört att existera som fri nation.”

Våren 1940 arbetade Karin Lannby, som snart skulle bli Ingmar Bergmans älskarinna, som hemlig agent åt den svenska säkerhetspolisen. Som ”Annette” lämnade hon in tusentals rapporter om personer och tilldragelser i Stockholmslivet. Anders Thunberg har nyligen gett ut en bok om Karin Lannbys fascinerande livsöde. Hon avled i Paris år 2007, 91 år gammal.

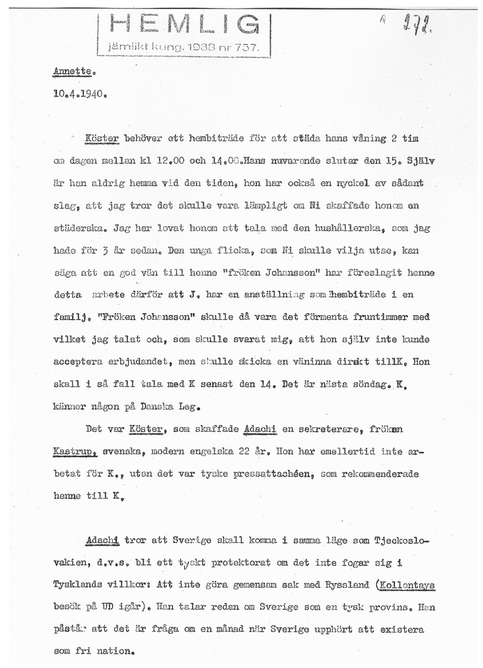

HEMLIG
jämlikt kung. 1938 nr 737.
Nr 171.

Annette.
10.4.1940.

Köster behöver ett hembiträde för att städa hans våning 2 tim om dagen mellan kl 12.00 och 14.00.Hans nuvarande slutar den 15. Själv är han aldrig hemma vid den tiden, hon har också en nyckel av sådant slag, att jag tror det skulle vara lämpligt om Hi skaffade honom en städerska. Jag har lovat honom att tala med den hushållerska, som jag hade för 3 år sedan. Den unga flicka, som Hi skulle vilja utse, kan säga att en god vän till honne "fröken Johansson" har föreslagit honne detta arbete därför att J. har en anställning som hembiträde i en familj. "Fröken Johansson" skulle då vara det förmenta fruntimmer med vilket jag talat och, som skulle svarat mig, att hon själv inte kunde acceptera erbjudandet, men skulle skicka en väninna direkt till K. Hon skall i så fall tala med K senast den 14. Det är första söndag. K. känner någon på Danska Leg.

Det var Köster, som skaffade Adachi en sekreterare, frökan Kastrup, svenska, modern engelska 22 år. Hon har emellertid inte arbetat för K., utan det var tyske pressattachéen, som rekommenderade honne till K.

Adachi tror att Sverige skall komma i samma läge som Tjeckoslovakien, d.v.s. bli ett tyskt protektorat om det inte fogar sig i Tysklands villkor: Att inte göra gemensam sak med Ryssland (Kollontays besök på UD igår). Han talar redan om Sverige som en tysk provins. Han påstår att det är fråga om en månad när Sverige upphört att existera som fri nation.

DAGEN

Klockan 11.14 på förmiddagen lämnade buss 66 ändstationen vid Furusundsgatan på Gärdet och påbörjade färden mot slutmålet Kristineberg.

Konduktör ombord på bussen var den nittonårige Stig Olof Pettersson. Vid hållplatsen Strindbergsgatan steg en äldre kvinna med en väska i handen ombord på bussen. När bussen skulle passera Valhallavägen var föraren tvungen att först svänga åt vänster och sedan åt höger, på grund av en rondell.

Dörrarna som kvinnan stigit på igenom var samtidigt öppna, vilket ”alltid brukar vara fallet så snart väderleken tillåter det” (citat ur polisrapporten). Vid passerandet genom rondellen tappade kvinnan balansen och föll ut genom dörrarna och slog i gatan.

Bussföraren tvärnitade och lyckades på kort tid tillkalla en ambulans. Stig Olof sprang ut på gatan och försökte hjälpa den omtöcknade kvinnan. Hon skulle senare samma dag avlida av de skador hon fått vid fallet.

Tidpunkt: 11.20. Plats: Värtavägen/Valhallavägen

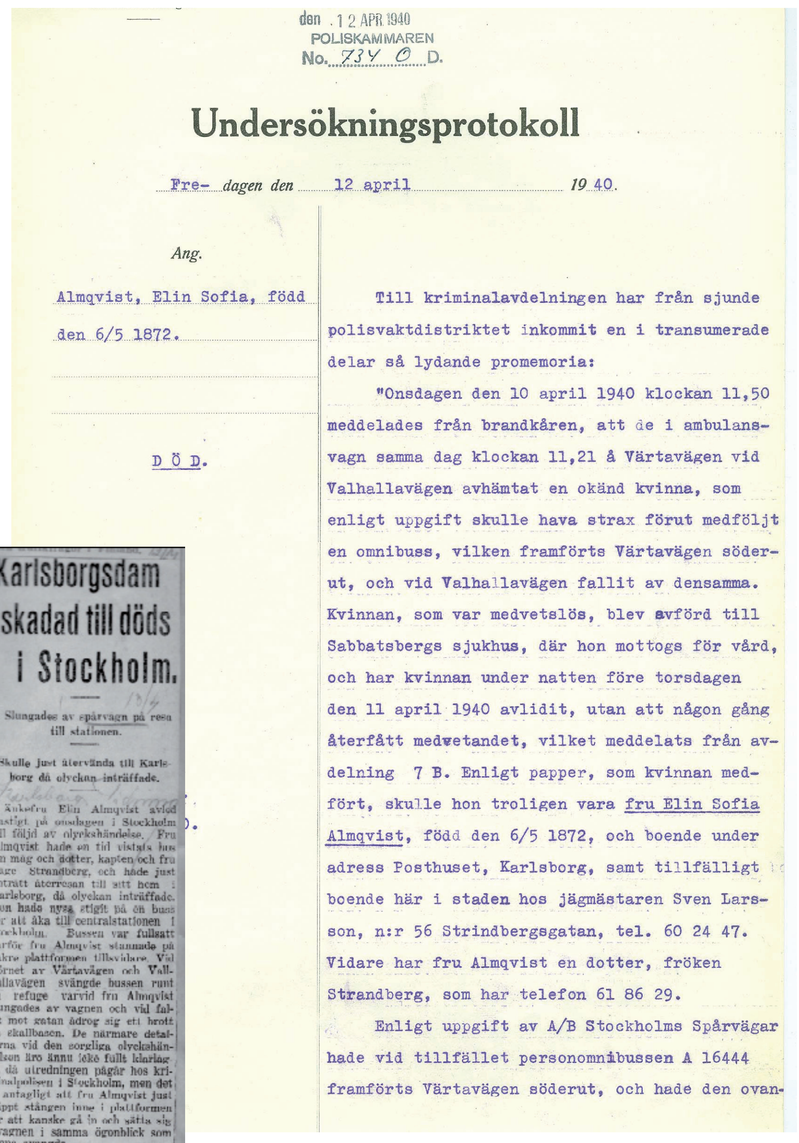

den 12 APR 1940
POLISKAMMAREN
No. 734 D.

Undersökningsprotokoll

Fre- dagen den 12 april 1940.

Ang.

Almqvist, Elin Sofia, född den 6/5 1872.

D Ö D.

Till kriminalavdelningen har från sjunde polisvaktdistriktet inkommit en i transumerade delar så lydande promemoria:

"Onsdagen den 10 april 1940 klockan 11,50 meddelades från brandkåren, att de i ambulansvagn samma dag klockan 11,21 å Värtavägen vid Valhallavägen avhämtat en okänd kvinna, som enligt uppgift skulle hava strax förut medföljt en omnibuss, vilken framförts Värtavägen söderut, och vid Valhallavägen fallit av densamma. Kvinnan, som var medvetslös, blev avförd till Sabbatsbergs sjukhus, där hon mottogs för vård, och har kvinnan under natten före torsdagen den 11 april 1940 avlidit, utan att någon gång återfått medvetandet, vilket meddelats från avdelning 7 B. Enligt papper, som kvinnan medfört, skulle hon troligen vara fru Elin Sofia Almqvist, född den 6/5 1872, och boende under adress Posthuset, Karlsborg, samt tillfälligt boende här i staden hos jägmästaren Sven Larsson, n:r 56 Strindbergsgatan, tel. 60 24 47. Vidare har fru Almqvist en dotter, fröken Strandberg, som har telefon 61 86 29.

Enligt uppgift av A/B Stockholms Spårvägar hade vid tillfället personomnibussen A 16444 framförts Värtavägen söderut, och hade den ovan-

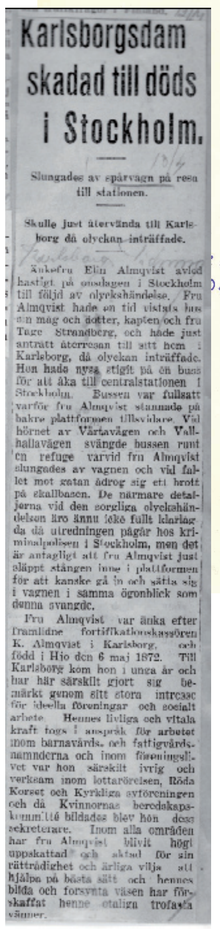

Karlsborgsdam skadad till döds i Stockholm.

Slungades av spårvagn på resa till stationen.

Skulle just återvända till Karlsborg då olyckan inträffade.

Änkefru Elin Almqvist avled hastigt på onsdagen i Stockholm till följd av olyckshändelse. Fru Almqvist hade en tid vistats hos sin mag och dotter, kapten och fru Tore Strandberg, och hade just anträtt återresan till sitt hem i Karlsborg, då olyckan inträffade. Hon hade nyss stigit på en buss för att åka till centralstationen i Stockholm. Bussen var fullsatt varför fru Almqvist stannade på bakre plattformen tillsvidare. Vid hörnet av Värtavägen och Valhallavägen svängde bussen runt en refuge varvid fru Almqvist slungades av vagnen och vid fallet mot gatan ådrog sig ett brott på skallbasen. De närmare detaljerna vid den sorgliga olyckshändelsen äro ännu icke fullt klarlagda då då utredningen pågår hos kriminalpolisen i Stockholm, men det är antagligt att fru Almqvist just släppt stången inne i plattformen för att kanske gå in och sätta sig i vagnen i samma ögonblick som denna svängde.

Fru Almqvist var änka efter framlidne fortifikationsskrivaren K. Almqvist i Karlsborg, och född i Hjo den 6 maj 1872. Till Karlsborg kom hon i unga år och har här särskilt gjort sig bemärkt genom sitt stora intresse för ideella föreningar och socialt arbete. Hennes livliga och vitala kraft togs i anspråk för arbetet inom barnavårds- och fattigvårdsnämnderna och inom föreningslivet var hon särskilt ivrig och verksam inom lottarörelsen, Röda Korset och Kyrkliga syföreningen och då Kvinnornas beredskapskommitté bildades blev hon dess sekreterare. Inom alla områden har fru Almqvist blivit högt uppskattad och aktad för sin rättrådighet och ärliga vilja att hjälpa på bästa sätt och hennes bilda och forsynta väsen har förskaffat henne otaliga trofasta vänner.

En 60-talsbild på buss A 16444.
Ovan syns undersökningsprotokollet och ett klipp ur Karlsborgs tidning.

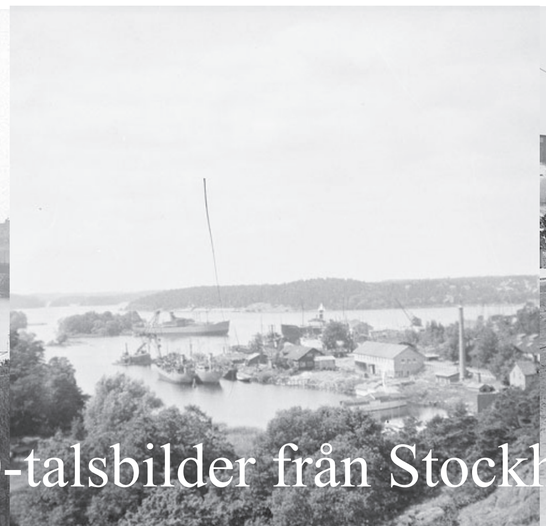

1940-talsbilder från Stockholms stadsmuseum/Stockholmskällan